

**ЗАВДАННЯ III ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З ХІМІЇ
(ТЕОРЕТИЧНИЙ ТУР)   10 КЛАС**

I. Тестові завдання (10 балів). У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь. Правильна відповідь на кожне завдання - 1 бал.

1. Газ і розчин речовини, в якому набуває малинове забарвлення фенолфталеїн, утворюється при взаємодії:
1) води з кальцій оксидом;   2) цинку з хлоридною кислотою;
3) натрію з водою;   4) сульфатної кислоти з натрій сульфідом.
2. Скорочене іонне рівняння $H^+ + [OH]^- = H_2O$ відповідає взаємодії:
1) хлоридної кислоти з алюміній гідроксидом; 2) хлоридної кислоти з натрій гідроксидом;
3) карбонатної кислоти з натрій гідроксидом; 4) карбонатної кислоти з алюміній гідроксидом
3. Послідовності оксид-гідроксид-сіль відповідає ряд речовин:
1) $H_2O - LiOH - KCN$;   2) $OF_2 - NaOH - PbI_2$;
3) $P_2O_5 - ZnSO_4 - KOH$;   4) $CaO - HCl - NaOH$.
4. Бромну воду не знебарвлюють речовини, зазначені в парі:
1) етилен та ацетилен;   2) етан та етилен;
3) бензен та етан;   4) бензен та етилен
5. Яка з кислот в розчині однакової концентрації має більше значення ступеня дисоціації:
1) бромідна;   2) сульфідна;   3) сульфідна;   4) нітритна
6. Який продукт переважно утворюється при приєднанні однієї молекули HBr до бута-1,3-дієну за кімнатної температури:
1) 3-бромбут-1-єн;   2) 4-бромбут-1-єн;   3) 1-бромбут-2-єн;   4) 3-бромбут-2-єн
7. Виявити в розчині карбонат-іони можна за допомогою:
1) натрій гідроксиду; 2) нітратної кислоти; 3) натрій хлориду; 4) лакмусу
8. Який об'єм газу виділиться при розчиненні в надлишку хлоридної кислоти 14 г заліза:
1) 11,2 л;   2) 5,6 л;   3) 2,24 л;   4) газ не утворюється
9. Маса солі, що утворилася при взаємодії нітратної кислоти з 20 г натрій гідроксиду, дорівнює:
1) 40 г;   2) 42,5 г;   3) 63 г;   4) 85 г
10. Яка речовина реагує з водою при кімнатній температурі з утворенням водню:
1) залізо;   2) кальцій;   3) фосфор (V) оксид;   4) натрій оксид

II. Завдання (10 балів).

Чи можуть дві кислоти входити в реакцію одна з одною? Якщо так, то наведіть приклади таких реакцій.

III. Завдання (15 балів).

Комплексні сполуки **A** та **B** мають однаковий склад: $\text{Co}(\text{NH}_3)_5\text{BrSO}_4$. Сполука **A** дає осад із розчином AgNO_3 , але не з розчином BaCl_2 . Сполука **B**, навпаки, дає осад із BaCl_2 , але не з AgNO_3 . Установіть склад внутрішньої та зовнішньої сфер комплексів **A** та **B**. Який тип ізомерії має місце в цьому випадку?

IV. Завдання (15 балів).

При нагріванні йодатної кислоти на повітрі утворюється тільки біла речовина **A**, маса якої у 1,054 рази менше від маси вихідної кислоти. Речовина **A** використовується для визначення наявності CO у деяких газових сумішах (наприклад у вихлопних газах автомобілів). Визначте будову речовини **A**. Запишіть її реакцію із CO . Як вона реагує з водою?

V. Завдання (20 балів).

Пропен хлорували при 700 К. Отриману монохлорпохідну **A** ввели в послідовність таких реакцій: 1) $\text{KCN}(\text{DMSO})$; 2) LiAlH_4 ; 3) NaNO_2 (HCl водн.).

Кінцевими продуктами, як з'ясувалось, були п'ять ізомерних спиртів. Відомо, що для одного з них можлива *Z,E*-ізомерія, один – має один хіральний центр, та жодний не є третинним.

1. Розшифруйте невідомі речовини, наведіть рівняння реакцій.
2. Запропонуйте механізм утворення вказаних спиртів.
3. Напишіть структурні формули оптичних ізомерів. Назвіть їх за *R,S*-номенклатурою.
4. Наведіть механізм хлорування пропену за високої температури.